

REPUBLICA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
Ž u p a n

**INFORMACIJA
O PROJEKTU OSNIVANJA I UREĐENJA
CENTRA ZA POSJETITELJE BELI**

**Ž u p a n
Zlatko Komadina, dipl.ing., v.r.**

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO–GORANSKA ŽUPANIJA
Županijska skupština
Predsjednik

- članovima Županijske skupštine
- predsjednicima radnih tijela Županijske skupštine

Na temelju članka 97. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09, 16/13 i 25/13-pročišćeni tekst), u prilogu upućujem ***Informaciju o projektu osnivanja i uređenja Centra za posjetitelje Beli.***

Predsjednik

Erik Fabijanić

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
Ž u p a n

Županijska skupština
Primorsko-goranske županije
n/r predsjednika Erika Fabijanića

Na temelju članka 96. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09,16/13 i 25/13-pročišćeni tekst) upućujem **Informaciju o projektu osnivanja i uređenja Centra za posjetitelje Beli**

Za svoje predstavnice, koje će sudjelovati u radu Županijske skupštine Primorsko-goranske županije i njenih radnih tijela, određujem **doc.dr.sc. Koraljku Vahtar Jurković**, pročelnicu Upravnog odjela za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša i **mr.sc. Sonju Šišić**, ravnateljicu Javne ustanove „Priroda“.

Z u p a n
Zlatko Komadina, dipl.ing.

I. UVOD

Na sjevernom dijelu otoka Cresa, djelovalo je do kraja 2012. godine oporavilište za bjeloglave supove u sklopu Eko-centra „Caput-insulae“, odnosno istoimene udruge pod vodstvom dr. sc. Gorana Sušića.

Prestanak aktivnog djelovanja Eko-centra kao i premještaj oporavilišta za supove na područje Grada Senja, rezultirao je gubitkom specifičnog otočnog sadržaja, koji je u godinama svojeg postojanja dodatno „brendirao“ otok Cres kao područje izuzetnih prirodnih vrijednosti i bogate kulturno povijesne baštine.

Eko-centar „Caput insulae“, djelujući u domeni neposredne zaštite prirode, pružao je u isto vrijeme i jedinstven turističko-edukativni sadržaj za domaće i strane posjetitelje.

Primorsko-goranska županija, u suradnji s Gradom Cresom, inicirala je u veljači 2014. godine aktivnosti u cilju ponovnog uspostavljanja oporavilišta za bjeloglave supove na istoj lokaciji, a koje bi djelovalo u sklopu novo osmišljenog Centra za posjetitelje – Beli, smještenog u zgradi i dvorištu područne škole u Belom. Za nositelja i koordinatora svih aktivnosti na pripremi, uređenju i opremanju Centra zadužena je Javna ustanova „Priroda“.

Temeljem Zaključka Župana od dana 22. travnja 2014. godine (KLASA: 022-04/14-01/14, URBROJ: 2170/1-01-01/6-14-35) prihvaćena je Informacija o modelu i načinu realizacije Projekta osnivanja i uređenja Centra za posjetitelje Beli te je istim Zaključkom zadužen Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša da do 31. prosinca 2014. godine o projektu informira Županijsku skupštinu.

Sukladno navedenom, ovim materijalom donosimo informaciju o aktivnostima na realizaciji projekta Centar za posjetitelje Beli.

II. OBRAZLOŽENJE

Vodeći se vizijom, da bi uz uspostavu oporavilišta za bjeloglave supove, posjetiteljima trebalo ponuditi i kvalitetno osmišljen edukativno-informacijski sadržaj, gdje bi isti imali mogućnost na inovativan i interaktivan način upoznati se sa creskim prirodnim vrijednostima i kulturnom baštinom mjesta Beli, predloženo je osnivanje i uređenje Centra za posjetitelje Beli.

Slika 1. Lokacija realizacije projekta

Lokacija smještaja Centra za posjetitelje je zgrada područne škole (ukupna površina 350 m² - prizemlje, prvi kat i potkrovlje) s pripadajućom okućnicom površine 1700 m².

Sukladno navedenom sklopljen je u travnju 2014. godine između Primorsko-goranske županije, Grada Cresa, Javne ustanove „Priroda“, Prirodoslovno-matematičkog fakulteta iz Zagreba, Ustanove Zoološki vrt grada Zagreba, Udruge Biom iz Zagreba i Udruge Tramuntana iz Belog Sporazum o suradnji na projektu uređenja i osnivanja Centra za posjetitelje Beli.

Sporazumne strane utvrdile su zajednički interes za realizaciju projekta, a u svrhu ostvarenja sljedećih ciljeva:

- edukacije posjetitelja i promocije zaštite prirode i kulturno-povijesne baštine
- zaštite hrvatske kolonije bjeloglavih supova na kvarnerskim otocima te ostalih zaštićenih i Natura 2000 vrsta
- promocije i prepoznatljivosti Primorsko-goranske županije i otoka Cresa kao otoka bjeloglavih supova i bogate biološke raznolikosti i kulturno-povijesnog nasljeđa
- obogaćenja turističke ponude i razvoja destinacije
- revitalizacije i korištenja prirodnih vrijednosti putem stvaranja novih sadržaja
- poticanja prirodoslovnih istraživanja i
- razvoja volonterskih programa i dodatnih sadržaja.

Centar za posjetitelje će obuhvaćati prostore namijenjene pružanju informacija i edukaciji posjetitelja, trgovački prostor namijenjen za regionalne proizvode s jednostavnim ugostiteljskim sadržajem, sanitarne čvorove, prostor za smještaj studenata i/ili volontera, prostor namijenjen oporavilištu za bjeloglave supove (volijera) te hranilište na izdvojenoj lokaciji.

Utvrđena dispozicija prostora, koju navodimo ovim materijalom rezultat je suradnje projektanta odnosno sporazumnih strana, a niže navodimo ulogu partnera u radu budućeg Centra za posjetitelje.

Udruga Biom, koja se profesionalno i aktivno bavi zaštitom prirode, a posebno ptica, provodit će aktivnosti vezane uz zaštitu bjeloglavih supova, a u sklopu Centra vodit će oporavilište za bjeloglave supove i hranilište na izdvojenoj lokaciji, osmišljavati i provoditi edukativne programe kao i stručna i znanstvena istraživanja, te razvijati volonterske programe.

Zavičajna Udruga Tramuntana iz Belog biti će zadužena u Centru za promociju održivog turizma, prirodnog i kulturno-povijesnog nasljeđa (etnografska zbirka), provođenje edukativnih i volonterskih programa i pružanje jednostavnih ugostiteljskih usluga kao i trgovine na malo (suvenirnica autohtonih proizvoda).

Prirodoslovno-matematički fakultet će provoditi aktivnosti prirodoslovnih istraživanja i terenske nastave, a Ustanova Zoološki vrt pružat će savjetodavnu pomoć vezanu uz izgradnju i opremanje volijere za prihvat supova te suradnju na području zaštite vrsta.

U cilju stavljanja Centra za posjetitelje u funkciju, Primorsko-goranska županija osigurala je sredstva za izradu potrebne projektne dokumentacije, odnosno u suradnji s Gradom Cresom osigurat će daljnja sredstva za uređenje i opremanje prostora za buduće djelovanje. Tijekom 2014. godine Primorsko-goranska županija osigurala je u Proračunu 200.000,00 kuna inicijalnih sredstava, a Grad Cres, uključujući i Turističku zajednicu Grada Cresa ukupan iznos od 115.000,00 kuna.

U cilju realizacije projekta, Javna ustanova „Priroda“ zaključila je s vlasnikom nekretnina Osnovnom školom „Frane Petrića“, Ugovor o zakupu školske zgrade i dvorišta na deset godina i primila suglasnost vlasnika za rekonstrukciju postojeće zgrade osnovne škole i njenu prenamjenu u Centar za posjetitelje s pripadajućom volijerom.

Predmetni projekt Javna ustanova „Priroda“ prijavila je Ministarstvu turizma za dodjelu bespovratnih sredstava temeljem Programa poticanja razvoja centara za posjetitelje. Projekt je prihvaćen kao prihvatljiv za sufinanciranje i za izradu projektne dokumentacije odobreno je 62.000,00 kuna.

Izrađen je glavni projekt za adaptaciju i rekonstrukciju zgrade i njenu prenamjenu u Centar za posjetitelje s volijerom za prihvata supova te projekt unutrašnjeg uređenja Centra za posjetitelje s izložbenim postavima. Temeljem navedenog, Javna ustanova „Priroda“ predala je zahtjev za ishođenje građevinske dozvole za predmetni zahvat.

Idejno-tehničko rješenje Centra za posjetitelje

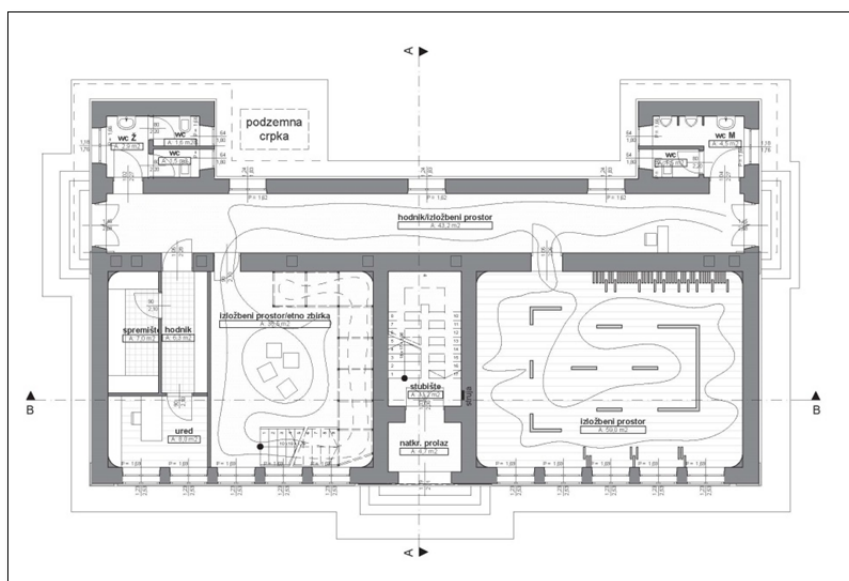
Obzirom na nove okolnosti, prostorne i zakonske okvire koji su morali biti zadovoljeni, a u cilju višenamjenskog korištenja nekretnine, utvrđeno je novo idejno-tehničko rješenje, na temelju koje je i izrađen glavni projekt. Informacija o predloženom idejno-tehničkom rješenju budućeg Centra za posjetitelje Beli prihvaćena je Zaključkom Župana od dana 6. listopada 2014. godine (KLASA: 022-04/14-01/36, URBROJ: 2170/1-01-01/6-14-12).

Višenamjensko korištenje zgrade odnosi se prvenstveno na mogućnost smještaja izložbeno-edukativnih prostora i jednostavnih smještajnih jedinica za potrebe razvijanja volonterskih programa (obnova suhozida, čišćenje lokvi, krčenje staza, rad sa supovima) i znanstveno-istraživačkih aktivnosti (smještaj studenata biologije na terenskoj nastavi).

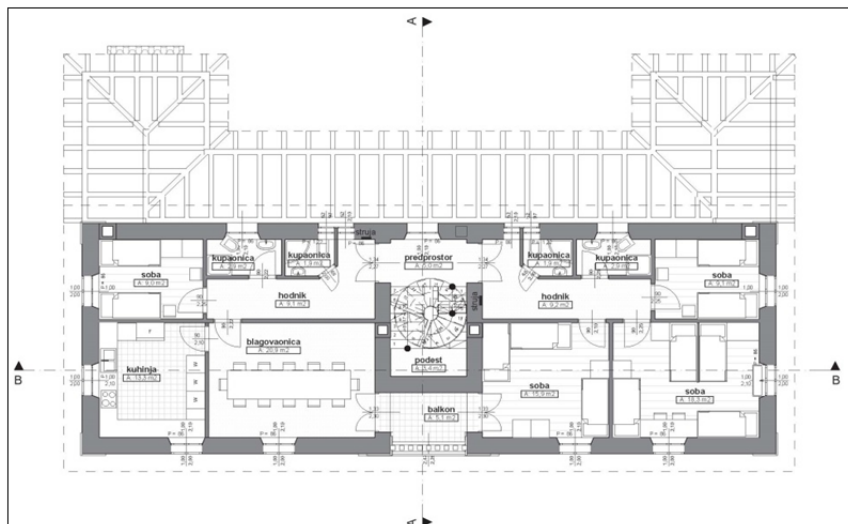
Trenutno jedino Udruga Tramuntana koristi nekretninu budućeg Centra, i to kao izložbeni prostor za etnografsku zbirku (hodnik i jedna prostorija), a drugu prostoriju kao kuhinju i blagovaonu za potrebe volontera. U prizemlju se nalazi i sanitarni čvor te priručni ured za prodaju karata. Do sada se prvi kat isključivo koristio kao smještajna jedinica sa sobama i kupatilima. Potkrovlje nije korišteno.

Rekonstrukcija, predložena idejno-tehničkim rješenjem, odnosi se na prostornu reorganizaciju prizemlja (Slika 2.) i prvog kata (Slika 3.) te prenamjenu tavanskog prostora za smještajne potrebe. Namjena građevine biti će javna.

Slike 2. i 3. Idejno rješenje za prizemlje (izložbeni prostor)

Slika 3. Idejno rješenje za prvi kat (smještajne jedinica)

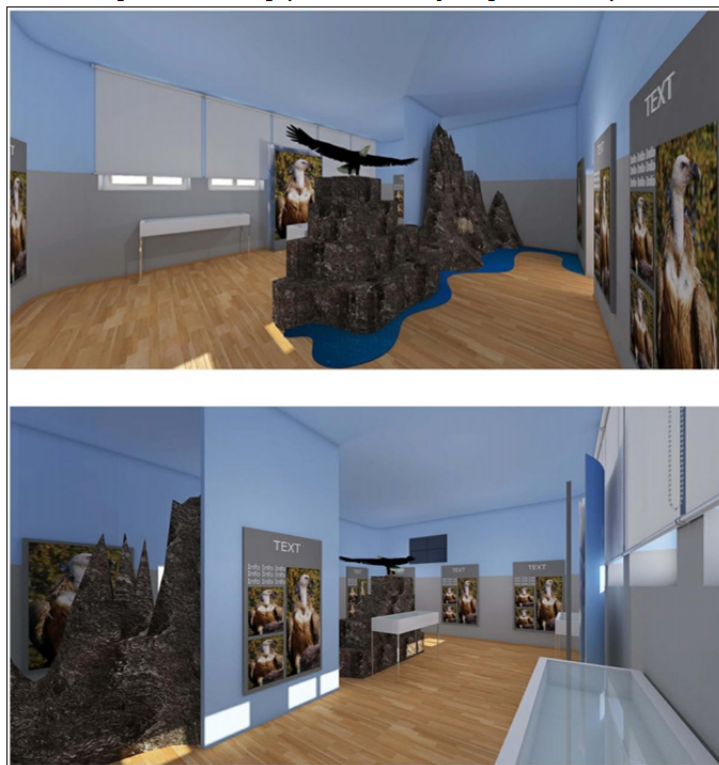

Sukladno navedenom, u prizemlju će se nalaziti izložbeni prostor. Predviđeno je da izložbeni prostor čine dvije tematski i fizički odvojene cjeline. Fizičku odvojenost čini glavni hodnik pretvoren u izložbeni prostor s prikazom više od dvadeset zaštićenih orhideja koje rastu na Cresu. U prizemlju biti će također smještene sanitarije za posjetitelje, ured i spremište za potrebe Centra.

Izložbeni prostor posvećen bjeloglavim supovima zamišljen je kao zbirka multimedijalnog materijala koja će posjetiteljima pokušati približiti specifičnosti načina života bjeloglavih supova, njihovu ulogu u ekosustavu, ali isto tako i ojačati povezanost bjeloglavih supova i čovjeka te podići svijest posjetitelja o potrebi za očuvanjem vrste i njihovog staništa. Nit vodilja za slaganje postava izložbe bjeloglavog supa je prikaz cikličnosti njegova života, što se već tisućljećima odvija na ovim prostorima. Ova ideja se ostvaruje kružnim kretanjem kroz izložbeni prostor. Postizanjem visoke razine interakcije između postava i posjetitelja, svaki posjet budućem Centru biti će jedinstveno, zanimljivo i poučno iskustvo. Slijedeći primjer samih supova, u prezentaciji postava će se koristiti zakonitosti fizike, a sve kako bi se posjetiteljima približile glavne karakteristike leta bjeloglavih supova. Budući da se među posjetiteljima očekuje i veliki broj djece, kod osmišljavanja postava poseban je naglasak stavljen na učenje kroz igru, pa će posjetiteljima biti omogućeno da isprobaju, vide i dotaknu dio postava kako bi kroz igru doživjeli zanimljivi svijet bjeloglavih supova.

U nastavku se dostavljaju dvije fotografije na kojima se nalazi simulacija budućeg izložbenog postava o bjeloglavim supovima.

Slika 4. Vizualizacija budućeg izložbenog postava o bjeloglavim supovima

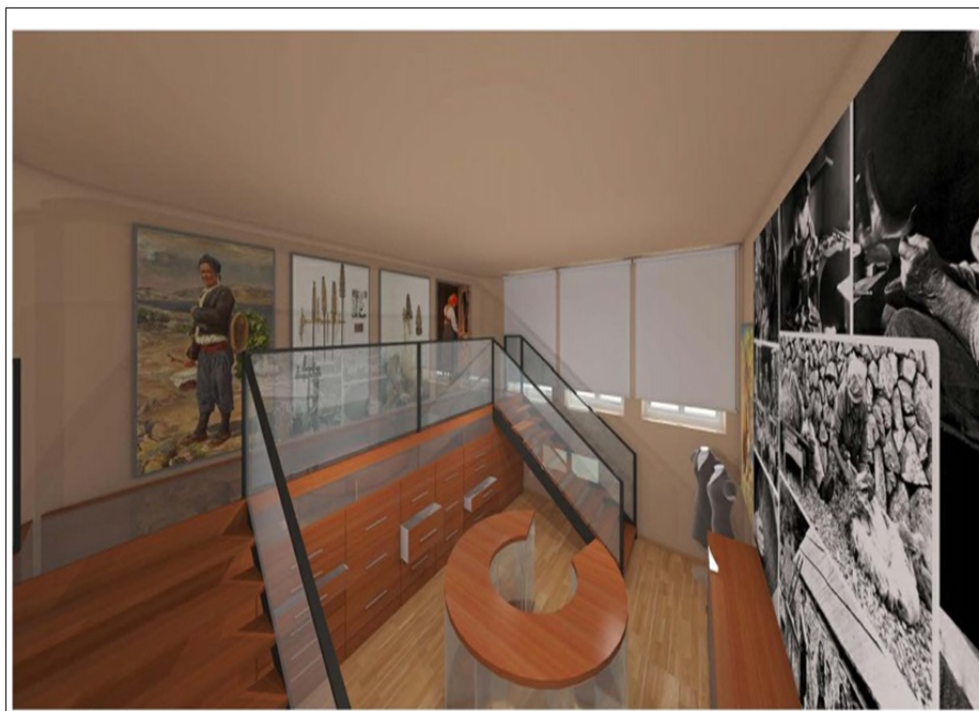

Izložbeni prostor etnografske zbirke će svojim sadržajem dočarati dosadašnji način života i kulturu ovog područja. Predviđeno je da se zbirka sastoji od niza starih alata, kućanskih elemenata i pomagala te ostalih predmeta koji su u prošlosti korišteni u svakodnevnom životu i radu ljudi. I u ovom će se dijelu izložbenog postava, prvenstveno kroz sudjelovanje u provedbi niza eksperimenata, svakog posjetitelja pokušati potaknuti na aktivno sudjelovanje i promišljanje kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri odmaknuli od uobičajenog načina gledanja eksponata i čitanja informacija vezanih uz njih.

U cilju maksimalne iskorištenosti raspoloživog prostora, u sklopu ovog izložbenog postava predviđa se realizirati galerija čime će se stvoriti dodatne površine za smještaj velikog broja etnografskih eksponata koji su se već u proteklim godinama predstavljali posjetiteljima.

Dio predmeta interaktivnog dijela etnografskog izložbenog prostora iskoristit će se da bi se posjetiteljima približile i na svakodnevnim primjerima objasnile zakonitosti fizike i matematike. Tako će se primjerice replikom stare pegle s umjetno grijanom površinom i zaštitnom folijom prikazati način prijenosa toplinske energije s jednog tijela na drugo, odnosno osnovni zakoni termodinamike. Uz repliku stare vage bit će zadane matematičke „mozgalice“ koje će posjetitelji moći na licu mjesta riješiti koristeći samu vagu. Staro zvono će se replicirati u više primjeraka, a svaki će biti izrađen od različitog materijala. Na taj način posjetiteljima će se obrazložiti zakon o međusobnoj zavisnosti gustoće materijala i zvuka jer će oblikom i dimenzijama isti predmeti, ali izrađeni od različitih materijala, stvarati različite zvukove. Vizualizacija etnografske zbirke prikazana je na slici 5.

Slika 5. Vizualizacija buduće etnografske zbirke

Kao što je već navedeno, na prvom katu Centra, predviđen je prostor za smještaj volontera i studenata. U njemu će se nalaziti kuhinja, blagovaonica, četiri spavaonice kapaciteta od 22 ležaja, četiri kupaonice, dva hodnika i loggia. U sklopu projekta zamišljeno je i uređenje potkrovlja, u kojem će biti smještene dvije spavaonice kapaciteta od 8 ležajeva. Do potkrovlja će se dolaziti projektiranim spiralnim stepeništem.

Ovakvom koncepcijom u potpunosti se prezentacijsko-izložbeni prostor u prizemlju odvaja od smještajnog, pa će ove dvije cjeline u sklopu Centra djelovati potpuno samostalno.

Projektom je predviđeno da postojeća građevina zadrži sadašnje gabarite, a uklanjat će se samo manji bespravno dograđeni dijelovi na samoj zgradi.

Uzimajući u obzir stanje zgrade, izvodit će se rekonstrukcija dotrajalih dijelova i dogradnja ili zamjena elemenata u cilju prenamjene prostora u Centar za posjetitelje, koji mora funkcionalno i estetski odgovarati budućoj svrsi. Postojeća nosiva konstrukcija zgrade i materijali se ne mijenjaju, a izvodit će se radovi nužni za sanaciju postojećih međukatnih i krovne konstrukcije.

Objekt neće biti priključen na vodovodnu mrežu iz razloga što ista nije izvedena, a vodoopskrba će se vršiti iz postojeće podzemne cisterne za vodu (bunar) uz pomoć nove ukopane pumpe za vodu.

Osim same rekonstrukcije postojeće zgrade, projektom je predviđeno zadržati i obnoviti već izgrađene pomoćne objekte koji se nalaze u dvorištu zgrade, a prenamijenit će se kako slijedi.

Objekt gdje je trenutno smješten lapidarij, rekonstrukcijom će se prenamijeniti u suvenirnicu i manji ugostiteljski prostor za potrebe predstavljanja autohtonih proizvoda

(manja građevina gospodarske namjene), pružajući posjetiteljima mogućnost degustacije domaćih čajeva i pića od creskog aromatičnog i ljekovitog bilja. Napominjemo da je izgradnja manjeg ugostiteljskog objekta bila uvjetovana natječajem Ministarstva turizma.

Objekt koji se trenutno koristi kao garaža i štala, prenamijenit će se u spremište i prostor za smještaj tek spašenih supova i njihovo promatranje (pomoćna građevina).

Planirana je izgradnja volijere površine 145 m² (žičana nastamba za ptice) za oporavak supova na sjevernom dijelu parcele, što se može smatrati najvećom atrakcijom samog Centra, a gdje će posjetitelji moći na strogo kontroliran način promatrati supove. Do samog promatrališta vodit će vanjski popločan put, gdje će se na stupove s panelima postaviti korisne i zanimljive informacije i grafički materijali. Iznad čitavog prostora predviđeno je postavljanje pet napetih tekstilnih traka koje će tvoriti prozračnu zaštitu od direktne sunčeve svjetlosti i kiše. U nastavku je prikazana simulacija budućeg dijela Centra u kojem je predviđena izgradnja volijere i promatrališta.

Slika 6. Vizualizacija budućeg promatrališta za supove s vanjskom izložbom i volijerom u pozadini

Građevna čestica će se urediti na način da se većina postojećeg raslinja zadrži. Dodatno će se urediti podne plohe na čestici, a dvorište će se također koristiti kao sastavni dio izložbenog prostora na otvorenom.

Kao jedna od aktivnosti Centra, predviđena je i organizacija barem jednog hranilišta za bjeloglave supove na izdvojenoj lokaciji na otoku Cresu. Za stavljanje u funkciju hranilišta, potrebno je registrirati hranilište te ishoditi suglasnost i uvjete kod nadležnih tijela (Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane pri Ministarstvu poljoprivrede). Predviđeno je da se u cilju prihranjivanja populacije bjeloglavih supova na hranilištu odlaže animalni otpad, ali isto je tako predviđeno da se na hranilištu, poštujući mjere zaštite populacije supova, ostavi otvorena mogućnost za organizaciju „foto-safarija“ za posjetitelje otoka Cresa.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA REALIZACIJU PROJEKTA

Projektantskim troškovnicima, ukupna investicija procijenjena je na gotovo 4.200.000,00 kuna (uključujući porez na dodanu vrijednost), no važno je istaknuti mogućnost fazne realizacije projekta, a sve u skladu s mogućnostima financiranja i osiguranja potrebnih sredstava.

Upravo iz navedenih razloga, Javna ustanova „Priroda“ kandidirala je prvu fazu projekta za dodjelu do 80 posto bespovratnih sredstava temeljem programa Fonda za razvoj turizma u 2014. godini, i to kao kapitalni projekt u javnoj infrastrukturi i očuvanju resursne osnove.

Pod realizacijom prve faze podrazumijeva se izgradnja oporavilišta za bjeloglave supove te adaptacija i uređenje prizemlja Centra sa svim izložbenim prostorima i okolišem, a sve u cilju njihovog privođenja utvrđenoj namjeni.

Rok za prijavu projekta bio je 31. listopada 2014. godine, a rezultati natječaja očekuju se početkom 2015. godine.

Ukupna vrijednost investicije za realizaciju prve faze procijenjena je na 3.000.000,00 kuna. U prijavljenom projektu predloženo je da Ministarstvo turizma sufinancira 80 posto ukupne vrijednosti investicije odnosno 1.920.647,85 kuna bespovratnih sredstava za građevinske radove i opremanje. Tim omjerom osigurava se sufinanciranje Ministarstva turizma od 80% prihvatljivih troškova. Preostala sredstva neophodna za realizaciju prve faze u 2015. godini, trebala bi se osigurati u proračunima Primorsko-goranske županije i Grada Cresa.

Uzimajući u obzir dosadašnju podršku Ministarstva turizma predmetnom projektu i činjenicu da je već podnesen zahtjev za izdavanjem građevinske dozvole, može se očekivati da će Ministarstvo turizma odobriti sufinanciranje uređenja Centra za posjetitelje u Belom. Navedeno dodatno potkrepljuje i činjenica da projekt uređenja Centra za posjetitelje u Belom djeluje u smjeru razvoja turističke infrastrukture i očuvanja turističke resursne osnove, jača konkurentnost i jedinstvenost turističke ponude, a koncepciju temelji na valorizaciji prirodnih vrijednosti Primorsko-goranske županije kao specifične i zanimljive turističke destinacije.

IV. PRIJEDOG ZAKLJUČKA

Dana 1. prosinca 2014. godine Župan Primorsko-goranske županije razmotrio je Informaciju, te predlaže Županijskoj skupštini da donese zaključak u tekstu kako slijedi

Na temelju članka 52. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/09, 9/13 i 25/13 – pročišćen tekst) i članka 84. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09, 16/13 i 25/13 – pročišćeni tekst), Županijska skupština Primorsko-goranske županije, na ___ sjednici održanoj _____ 2014. godine, donijela je

Z a k l j u č a k

Prihvaća se Informacija o projektu osnivanja i uređenja Centra za posjetitelje Beli.